

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра археології, давньої і середньовічної історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної і науково-
педагогічної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 2015 р.

ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів
напряму 6.170103 «Управління інформаційною безпекою»

Луцьк – 2015

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи національної безпеки» для студентів за напрямом підготовки «Управління інформаційної безпеки».

” ____ ” _____, 2015 р. - 22 с.

Розробник: Денисюк Василь Іванович, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри археології, давньої і середньовічної історії України.

Рецензент:

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри Археології, давньої і середньовічної історії України.
протокол № ____ від ____ . ____ . 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (проф. Шабала Я. М.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Голова науково-методичної
комісії факультету _____ (ст. викл. Денисюк В.І.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Основи національної безпеки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.170103 «Управління інформаційною безпекою»

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 5	1701 «Інформаційна безпека»	нормативна
	6.170103 «Управління інформаційною безпекою»	
Модулів - 2	Спеціальність	Рік підготовки – 1
Змістових модулів - 3		Семестр – 1
ІНДЗ: немає		Лекції – 36 год.
Загальна кількість годин - 150		Практичні – 36 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): Аудиторних – 4 самостійної роботи – 3,5 консультації – 0,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень - бакалавр	Консультації – 10 год.
		Самостійна робота – 68 год.
		Форма контролю: екзамен

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Національна безпека — це захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони, міграційної політики, охорони здоров'я, освіти та науки, науково-технічної та інноваційної політики, культурного розвитку населення, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, соціальної політики та пенсійного забезпечення, житлово-комунального господарства, ринку фінансових послуг, захисту прав власності, фондових ринків і обігу цінних паперів, податково-бюджетної та митної політики, торгівлі та підприємницької діяльності, ринку банківських послуг, інвестиційної політики, ревізійної діяльності, монетарної та валютної політики, захисту інформації, ліцензування, промисловості та сільського господарства, транспорту та зв'язку, інформаційних технологій, енергетики та енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин, захисту екології і навколишнього природного середовища та інших сферах державного управління при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних або реальних загроз

національним інтересам **Мета** курсу – сформувати в студентів уявлення про комплексне бачення національної безпеки, місце інформаційної безпеки в ній.

1.2. Невід’ємною частиною підготовки фахівців напряму підготовки «Управління інформаційної безпеки» є комплексне розуміння інформаційної безпеки як частини національної. Випускник повинен розуміти взаємозалежність різних аспектів системи національної безпеки, зокрема інформаційної. Провідним **завданням** курсу є озброєння студента таким розумінням, вироблення певних вмінь та навиків.

1.3. Навчальна дисципліна вивчається студентами першого курсу та завершується складанням екзамену. У процесі вивчення даного курсу студенти отримують **знання** з таких проблем:

- взаємозалежність та комплексність різних сфер національної безпеки;
- основні закономірності розвитку системи національної безпеки;
- процес формування доктрини, концепції та короткотермінової програми національної безпеки;
- засоби реалізації національної безпеки;
- основні загрози національної безпеки та способи їх нівелювання;
- міжпредметні та міжкурсів зв’язки націєбезпекознавства.

Основні **вміння**, що формуються у процесі підготовки студентів:

- застосовувати знання у практичній діяльності;
- оцінювати напрям та зміст загроз національній безпеці;
- здійснювати підготовчу роботу у сфері націєбезпекознавстві (підготовка аналізу загроз;
- складати шляхи вирішення проблем у функціонуванні національної безпеки;
- аналізувати основні фактори реалізації національної безпеки;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5 кредитів ECTS.

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг годин	Кількість годин				Підсумковий контроль
				Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Консультації	
Денна	I	1	150	36	36	68		Іспит

2. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль № 1

Формування історичних знань та вмінь, виховання учнів в процесі вивчення історії.

Методи навчання історії.

ТЕМА 1. Система національної безпеки. Основні категорії націєбезпекознавства (5 год.)

Сутність і роль національної безпеки у демократичній державі. Наукове осмислення поняття “національна безпека”. Поняття “національні інтереси”. Пріоритети національних інтересів України. Стратегічні цілі, пріоритетні напрями і ключові завдання політики національної безпеки України. Основні сфери національної безпеки. Основні

напрями державної політики національної безпеки. Національна безпека: внутрішній вимір. Співвідношення понять “Безпека людини” (human security) та “національна безпека”. Стратегія та національна безпека. Політичні режими і національна безпека. Демократичний політичний режим. Недемократичні політичні режими.

Об’єкт та предмет вивчення національної безпеки як науки. Компоненти системи національної безпеки. Основна методична література.

ТЕМА 2. Правові основи національної безпеки (4 год.)

Міжнародні організації та їх статутні документи. Категорії концепції, доктрини національної безпеки. Конституція держави як основний документ забезпечення правових основ національної безпеки. Модель ієрархічної системи нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини в сфері національної безпеки. Завдання законодавства про національну безпеку. Причини гальмування процесу формування нормативно-правового фундаменту забезпечення національної безпеки. Принципи формування нормативно-правового поля забезпечення національної безпеки. Засоби забезпечення законотворчої діяльності.

ТЕМА 3. Структура національної безпеки (5 год.)

Основні напрями забезпечення національної безпеки. Типи та види загроз національній безпеці. Співвідношення понять “державна безпека” та “національна безпека”. Національна безпека у соціальній сфері. Національна безпека у військовій сфері. Національна безпека в інформаційній сфері. Національна безпека у політичній сфері. Національна безпека в економічній сфері. Політика ідентичності та національна безпека. Державна політика протидії корупції. Розмежування бізнесу і влади.

ТЕМА 4. Політична безпека (5 год.)

Політична діяльність та її вплив на національну безпеку держави. Насильницькі та ненасильницькі методи політичної боротьби. Політичний конфлікт, його причини та наслідки. Етапи (фази) політичного конфлікту. Політична стабільність: шляхи досягнення, механізми забезпечення. Поняття “політичний процес” і “національна безпека держави” у контексті їхнього співвідношення. Екстремізм як джерело загроз національній безпеці. Політичний екстремізм. Класифікація ідеологій екстремістських організацій. Релігійний екстремізм. Особливості забезпечення національної безпеки на етапі формування політичної нації. Медіа та національна безпека. Сепаратизм як загроза національній безпеці.

ТЕМА 5. Міжнародний вимір національної безпеки (9 год.)

Поняття та зміст геополітики. Джерела геополітики. Предмет геополітики. Основні закони геополітики. Поняття геополітичної безпеки Міжнародна безпека у глобальному та регіональному вимірах. Взаємозв’язок внутрішніх і зовнішніх чинників національної безпеки. Внутрішньополітична та зовнішньополітична складові у системі національної безпеки, їхній взаємозв’язок. Зовнішня політика як інструмент забезпечення національних інтересів. Роль міжнародних і національних інститутів у забезпеченні національної безпеки. Війна та політика. Тероризм як глобальна загроза міжнародній і національній безпеці. Види терористичної діяльності. Військовий потенціал і збройні сили як складова національної безпеки. Демократичний контроль у системі національної безпеки. Зовнішні чинники у політичному процесі та національна безпека. Вплив новітніх інформаційно-комунікативних технологій на стан національної безпеки. Глобальні проблеми сучасності і національна безпека України.

ТЕМА 6. Військова безпека (8 год.)

Війна та політика. Тероризм як глобальна загроза міжнародній і національній безпеці. Види терористичної діяльності. Військовий потенціал і збройні сили як складова національної безпеки. Демократичний контроль у системі національної безпеки. Зовнішні чинники у політичному процесі та національна безпека. Глобальні проблеми сучасності і національна безпека України.

ТЕМА 7. Економічна безпека (4 год.)

Сутність та зміст економічної безпеки держави. Система індикаторів економічної безпеки держави. Макроекономічна безпека. Фінансова безпека. Бюджетна безпека. Валютна безпека. Об'єкти ЕБД. Фізичні об'єкти. Неречові об'єкти. Суб'єкти ЕБД. Загрози економічної безпеки. Джерела загроз. Показники економічної безпеки.

ТЕМА 8. Соціальна безпека (4 год.)

Сутність соціальної безпеки держави. Соціальні інтереси суспільства. Посилення взаємозумовленості соціальної та економічної складових розвитку. Вплив економічних факторів на соціальну безпеку. Політична стабільність держави. Екологічна ситуація та медична інфраструктура. державне регулювання, соціальні відносини, трудові відносини, оплата праці, соціальний захист, пенсійне забезпечення.

ТЕМА 9. Інформаційний вимір безпеки (7 год.)

Поняття інформаційної війни. Поняття та види загроз національним інтересам та національній безпеці в інформаційній сфері. Класифікація загроз. Поняття системи забезпечення інформаційної безпеки. Мета функціонування, завдання системи забезпечення інформаційної безпеки. Методи забезпечення інформаційної безпеки. Структура системи забезпечення інформаційної безпеки та компетенція її складових. Державна політика національної безпеки в інформаційній сфері.

ТЕМА 10. Екологічна безпека (5 год.)

Понятійно-категоріальний апарат екологічної безпеки. Екологічні закони та головні принципи екологічної безпеки. Основні риси та критерії екологічної безпеки. Екологічній безпеці властиві певні риси. Поняття та види загроз національній безпеці в екологічній сфері. Система екологічної безпеки. Головна мета системи екологічної безпеки України. Національні інтереси України в екологічній сфері. Державна система забезпечення екологічної безпеки.

ТЕМА 11. Стратегія національної безпеки США (5 год.)

Щорічна стратегія національної безпеки США. Три категорії національних інтересів. Життєво важливі національні інтереси. Важливі національні інтереси. Інші інтереси та інтереси гуманітарного порядку. Розвідка та контррозвідка. Державна ідеологія. Боротьба з тероризмом. Теракти 11 вересня 2001 р. та їхнє значення для розвитку національної стратегії США.

ТЕМА 12. Стратегії національної безпеки західноєвропейських держав (5 год.)

Стратегія національної безпеки Німеччини. Стратегія національної безпеки Франції. Стратегія національної безпеки Великобританії. Стратегія національної безпеки Італії. Роль ЄС у формуванні спільної концепції системи безпеки. Роль НАТО у формуванні стратегій політичної безпеки західноєвропейських держав.

ТЕМА 13. Стратегії національної безпеки пострадянських держав та Китаю (4 год.)

Стратегія національної безпеки Російської Федерації. Специфіка концепції національної безпеки Росії. Військові сили в стратегії національної безпеки Росії. Стратегія національної безпеки Білорусі. Стратегія національної безпеки Молдови.

Стратегія національної безпеки Китаю. Моделі формування стратегія національної безпеки.

ТЕМА 14. Недержавне управління національною безпекою (5 год.)

Національні інтереси та їх забезпечення недержавною системою національної безпеки України. Види загроз національній безпеці України. Джерела загроз національній безпеці України. Стан національної безпеки України та основні завдання недержавних суб'єктів по її забезпеченню. Методи забезпечення національної безпеки України. Напрями недержавного управління національною безпекою України у різних сферах суспільного життя. У сфері економіки. У сфері внутрішньої політики. У сфері зовнішньої політики. В інформаційній сфері. У соціальній та гуманітарній сферах. У сфері науки і техніки. У сфері духовного життя. У сфері оборони. У сфері екології. У сфері безпеки державного кордону. Міжнародне співробітництво недержавної системи безпеки у сфері забезпечення національної безпеки України. Політика забезпечення національної безпеки України недержавними суб'єктами і першочергові заходи з її реалізації.

Змістовий модуль №2

Форми організації навчально-виховного процесу з історії.

Позакласна робота з історії.

ТЕМА 15. Стратегія національної безпеки України (7 год.)

Основні положення Закону України «Про основи національної безпеки України». Стратегія національної безпеки України 2015 р. Оборонне спрямування Стратегії. Система важелів реалізації Стратегії. Вплив реалій військової загрози та ведення війни з Росією на зміст Стратегії.

ТЕМА 16. Система забезпечення національної безпеки України (8 год.)

Конституція України як правова основа національної безпеки держави. Правове регулювання забезпечення національної безпеки в Україні. Стратегія національної безпеки України. Структура системи забезпечення національної безпеки (на прикладі України). Суб'єкти забезпечення та об'єкти національної безпеки. Політичне рішення. Процес ухвалення рішень у сфері національної безпеки. Гарантування конституційних прав і свобод людини та національна безпека. Повноваження вищих органів державної влади України у сфері національної безпеки. Рада національної безпеки і оборони України: конституційно-правові засади діяльності. Сектор безпеки України. Визначення джерел загроз національній безпеці. Недержавна складова системи забезпечення національної безпеки держави. Місце та роль політичних партій у системі національної безпеки. Місце та роль громадських об'єднань у системі національної безпеки держави.

ТЕМА 17. Система управління національною безпекою України (7 год.)

Структура системи управління національною безпекою. Компетенція Президента України у забезпеченні національної безпеки України. Конституційні засади організації та діяльності Кабінету Міністрів України в сфері управління національною безпекою. Компетенція Верховної Ради України в сфері забезпечення національної безпеки. Конституційний Суд України. Суди загальної юрисдикції. Прокуратура України. Національний банк України. Компетенція центральних органів виконавчої влади у забезпеченні національної безпеки.

ТЕМА 18. Сили забезпечення національної безпеки України (9 год.)

Роль ОВС України в управлінні національною безпекою. Роль Внутрішніх військ МВС України в управлінні національною безпекою. Роль Служби безпеки України в

управлінні національною безпекою. Роль Державної прикордонної служби України в управлінні національною безпекою. Роль Державної митної служби в управлінні національною безпекою. Компетенція Збройних Сил України в управлінні національною безпекою. Завдання Управління державної охорони України у сфері управління національною безпекою. Війська цивільної оборони в управлінні національною безпекою.

ТЕМА 19. Роль сил спецпризначення у забезпеченні національної безпеки України (6 год.)

Сили спецпризначення як фактор дипломатичної активності держави. Досвід використання сил спецпризначення США, Великобританією, Францією. Рівень ефективності використання сил спецпризначення. Забезпечення реалізації національних інтересів як зсередини, так і ззовні країни. Зміцнення авторитету України на міжнародній арені. Забезпечення роботи дипломатичних представництв і їх персоналу за кордоном. Боротьба з міжнародним тероризмом, наркоторгівлею, торгівлею людьми та нелегальною міграцією. Надання допомоги у підготовці та перепідготовці аналогічних закордонних підрозділів щодо розв'язання проблем у сфері управління безпекою. Сприяння в організації внутрішньої оборони країн союзників України. Сприяння загальній регіональній та міжнародній стабільності. Сприяння взаємному розумінню держав у сфері безпеки. Забезпечення дійового використання сил і засобів для творення української стратегії. Послаблення ролі деструктивних тенденцій на зовнішню безпеку України.

ТЕМА 20. Основні підходи та методологія формування національної безпеки України (5 год.)

Методологія формування Концепції національної безпеки України. Історичні корені формування. Концепції національної безпеки України. Поняття та зміст Концепції національної безпеки. Класифікація Концепцій національної безпеки. Основні підходи до формування доктрин національної безпеки.

ТЕМА 21. Інформаційна безпека України (8 год.)

Поняття інформаційної війни. Поняття та види загроз національним інтересам та національній безпеці в інформаційній сфері. Класифікація загроз. Забезпечення інформаційної безпеки України. Специфіка інформаційної безпеки України. Поняття системи забезпечення інформаційної безпеки. Мета функціонування, завдання системи забезпечення інформаційної безпеки. Методи забезпечення інформаційної безпеки. Структура системи забезпечення інформаційної безпеки та компетенція її складових. Державна політика національної безпеки в інформаційній сфері.

ТЕМА 22. Геополітична безпека України (10 год.)

Тотальне поле. Геополітична опірна точка. Метанале. Політичний простір. Політика безпеки. Геополітичні відносини. Геополітична технологія. Геополітичні інтереси. Багатополярний світ. Біполярний світ. Геоекономіка. Геостратегія. Євразійство. Гібридна війна.

ТЕМА 23. Економічна безпека України (7 год.)

Внутрішні загрози. Зовнішні загрози. Національні ризики. Закони України: «Про національну безпеку України», «Про Раду національної безпеки і оборони України», «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом». Податкове та валютне законодавство. Законодавство України про приватизацію, банкрутство, зовнішньоекономічну діяльність. Кримінальний, Кримінально-процесуальний, Цивільний, Цивільно-процесуальний, Митний, Бюджетний, Господарський кодекси України.

ТЕМА 24. Військова безпека України (8 год.)

Чинники, що впливають на ступінь воєнної небезпеки і характер військових загроз для України. Існуючі та прогнозовані загрози воєнній безпеці України. Система воєнної безпеки України. Система забезпечення воєнної безпеки і умови її формування. Складові системи воєнної безпеки і їх повноваження. Аналіз стану системи воєнної безпеки. Перспективи розвитку і шляхи вдосконалення системи воєнної безпеки України. Основні напрями реформування Збройних сил України. Особливості реформування Збройних сил України. Проблеми реформування Збройних сил України.

4. Структура навчальної дисципліни.

н/н	Назва теми	Аудиторні та позааудиторні заняття (денна форма)				
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Консультації	Усього
Змістовий модуль I						
Теорія та практика національної безпеки						
1	Система національної безпеки. Основні категорії науки	2		2	1	5
2	Правові основи національної безпеки	2		2		4
3	Структура національної безпеки	2		2	1	5
4	Політична безпека		2	3		5
5	Міжнародний вимір національної безпеки	4	2	3		9
6	Військова безпека	2	2	3	1	8
7	Економічна безпека		2	2		4
8	Соціальна безпека		2	2		4
9	Інформаційний вимір безпеки	2	2	3		7
10	Екологічна безпеки		2	2	1	5
11	Стратегія національної безпеки США	2		3		5
12	Стратегії національної безпеки західноєвропейських держав		2	2	1	5
13	Стратегії національної безпеки пострадянських держав та Китаю		2	2		4
14	Недержавне управління національною безпекою	2		3		5
	Разом по 1 змістовому модулю	18	18	34	5	75
Змістовий модуль II						
Система національної безпеки в Україні						
15	Стратегія національної безпеки України	2		4	1	7
16	Система забезпечення національної безпеки України	2	2	3	1	8
17	Система управління національною безпекою України	2	2	3		7
18	Сили забезпечення національної безпеки України	2	2	4	1	9
19	Роль сил спецпризначення у забезпеченні національної безпеки України		2	3	1	6

20	Основні підходи та методологія формування національної безпеки України	2		3		5
21	Інформаційна безпека України	2	2	4		8
22	Геополітична безпека України	2	4	3	1	10
23	Економічна безпека України	2	2	3		7
24	Військова безпека України	2	2	4		8
	Разом по 2 змістовому модулю	18	18	34	5	75
	Всього годин	36	36	68	10	150

5. Теми практичних занять.

ТЕМА 4. Політична безпека

(практичне заняття - 2 години)

1. Політичний конфлікт, його причини та наслідки. Етапи (фази) політичного конфлікту.
2. Політична стабільність: шляхи досягнення, механізми забезпечення.
3. Поняття “політичний процес” і “національна безпека держави” у контексті їхнього співвідношення.
4. Екстремізм як джерело загроз національній безпеці.
5. Особливості забезпечення національної безпеки на етапі формування політичної нації.
6. Сепаратизм як загроза національній безпеці.

ТЕМА 5. Міжнародний вимір національної безпеки

(практичне заняття - 2 години)

1. Поняття геополітичної безпеки.
2. Міжнародна безпека у глобальному та регіональному вимірах.
3. Внутрішньополітична та зовнішньополітична складові у системі національної безпеки, їхній взаємозв'язок.
4. Зовнішня політика як інструмент забезпечення національних інтересів.
5. Роль міжнародних і національних інститутів у забезпеченні національної безпеки. Війна та політика.

ТЕМА 6. Військова безпека

(практичне заняття - 2 години)

1. Війна та політика.
2. Тероризм як глобальна загроза міжнародній і національній безпеці. Види терористичної діяльності.
3. Військовий потенціал і збройні сили як складова національної безпеки.

ТЕМА 7. Економічна безпека

(практичне заняття - 2 години)

1. Сутність та зміст економічної безпеки держави.
2. Система індикаторів економічної безпеки держави.

3. Макроекономічна безпека.
4. Фінансова безпека. Бюджетна безпека. Валютна безпека. Об'єкти ЕБД. Фізичні об'єкти.
5. Джерела загроз.

ТЕМА 8. Соціальна безпека

(практичне заняття - 2 години)

1. Сутність соціальної безпеки держави.
2. Соціальні інтереси суспільства.
3. Вплив економічних факторів на соціальну безпеку.
4. Політична стабільність держави.
5. Інші фактори впливу соціальної безпеки.

ТЕМА 9. Інформаційний вимір безпеки

(практичне заняття - 2 години)

1. Поняття інформаційної війни.
2. Поняття та види загроз національним інтересам та національній безпеці в інформаційній сфері.
3. Класифікація загроз.
4. Поняття системи забезпечення інформаційної безпеки.
5. Методи забезпечення інформаційної безпеки.
6. Державна політика національної безпеки а інформаційній сфері.

ТЕМА 10. Екологічна безпека

(практичне заняття - 2 години)

1. Екологічні закони та головні принципи екологічної безпеки.
2. Основні риси та критерії екологічної безпеки.
3. Поняття та види загроз національній безпеці в екологічній сфері.
4. Система екологічної безпеки.

ТЕМА 12. Стратегії національної безпеки західноєвропейських держав

(практичне заняття - 2 години)

1. Стратегія національної безпеки Франції.
2. Стратегія національної безпеки Великобританії.
3. Стратегія національної безпеки Італії.
4. Роль НАТО у формування стратегій політичної безпеки західноєвропейських держав.

ТЕМА 13. Стратегії національної безпеки пострадянських держав та Китаю

(практичне заняття - 2 години)

1. Стратегія національної безпеки Російської Федерації. Військові сили в стратегія національної безпеки Росії.
2. Стратегія національної безпеки Молдови.
3. Стратегія національної безпеки Китаю.

ТЕМА 16. Система забезпечення національної безпеки України

(практичне заняття - 2 години)

1. Конституція України як правова основа національної безпеки держави.
2. Стратегія національної безпеки України.
3. Суб'єкти забезпечення та об'єкти національної безпеки.

4. Повноваження вищих органів державної влади України у сфері національної безпеки.
5. Рада національної безпеки і оборони України: конституційно-правові засади діяльності.

ТЕМА 17. Система управління національною безпекою України

(практичне заняття - 2 години)

1. Структура системи управління національною безпекою.
2. Компетенція Президента України у забезпеченні національної безпеки України.
3. Конституційні засади організації та діяльності Кабінету Міністрів України в сфері управління національною безпекою.
4. Компетенція Верховної Ради України в сфері забезпечення національної безпеки.
5. Інші органи верховної влади.

ТЕМА 18. Сили забезпечення національної безпеки України

(практичне заняття - 2 години)

1. Роль ОВС України та Внутрішніх військ МВС України в управлінні національною безпекою.
2. Роль Служби безпеки України в управлінні національною безпекою.
3. Державна прикордонна служба України в управлінні національною безпекою.
4. Роль Державної митної служби в управлінні національною безпекою.
5. Компетенція Збройних Сил України в управлінні національною безпекою.

ТЕМА 19. Роль сил спецпризначення у забезпеченні національної безпеки України

(практичне заняття - 2 години)

1. Зміцнення авторитету України на міжнародній арені.
2. Забезпечення роботи дипломатичних представництв і їх персоналу за кордоном.
3. Боротьба з міжнародним тероризмом, наркоторгівлею, торгівлею людьми та нелегальною міграцією.
4. Сприяння в організації внутрішньої оборони країн союзників України.
5. Сприяння загальній регіональній та міжнародній стабільності.
6. Послаблення ролі деструктивних тенденцій на зовнішню безпеку України.

ТЕМА 21. Інформаційна безпека України

(практичне заняття - 2 години)

1. Поняття та види загроз національним інтересам та національній безпеці в інформаційній сфері.
2. Класифікація загроз.
3. Поняття інформаційної війни.
4. Державна політика національної безпеки а інформаційній сфері.
5. Забезпечення інформаційної безпеки України.
6. Специфіка інформаційної безпеки України.

ТЕМА 22. Геополітична безпека України

(практичне заняття - 4 години)

1. Історія України в контексті геополітичної безпеки:
 - а) Гетьманщина в др. пол. XVII ст.;

- б) УНР та Українська держава;
- в) Україна періоду незалежності.
- 2. Геополітичні інтереси.
- 3. Багатополярний світ. Біполярний світ.
- 4. Гоекономіка.
- 5. Євразійство.
- 6. Гібридна війна.

ТЕМА 23. Економічна безпека України

(практичне заняття - 2 години)

- 1. Внутрішні та зовнішні загрози.
- 2. Національні ризики.
- 3. Правова основа економічної безпеки України.

ТЕМА 24. Військова безпека України

(практичне заняття - 2 години)

- 1. Чинники, що впливають на ступінь воєнної небезпеки і характер військових загроз для України.
- 2. Існуючі та прогнозовані загрози воєнній безпеці України.
- 3. Система військової безпеки України.
- 4. Забезпечення воєнної безпеки і умови його формування.
- 5. Аналіз стану системи воєнної безпеки.
- 6. Перспективи розвитку і шляхи вдосконалення системи воєнної безпеки України. Основні напрями реформування Збройних сил України.

6. Самостійна робота.

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури навчальної дисципліни. Загалом на самостійну роботу виділено 68 годин. Сюди враховано час, який студент виділяє для підготовки до двох модульних контрольних робіт.

7. Методи навчання: словесні, наочні, практичні.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання - іспит. Студенти мають можливість не складати іспит, отримавши за семестр не менше 75 балів.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання:

- а) поточний контроль за роботою та рівнем знань та вмінь через усне та письмове опитування;
- а) письмові контрольні та самостійні роботи;

- б) тестові завдання;
- в) співбесіди на консультаціях;

11. Розподіл балів.

Поточний контроль (мах - 40 балів)		Модульний контроль (мах - 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	МКР 1	МКР 2	
12 балів як середнє арифм. + 8 балів за активність	12 балів як середнє арифм. + 8 балів за активність	30	30	100

До поточної модульної оцінки додаються бали за активну навчальну діяльність протягом семестру:

- 8 балів додаються, якщо на 75% практичних занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення;
- 3 бали додаються, якщо на 25 % практичних занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за

		алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію

	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах
--	----	---

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на контрольних роботах

1 бал – студент може розрізняти об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

2 бали – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт навчання, виявляє здатність елементарно викладати думку, може відтворити кілька термінів, явищ, без зв'язку між ними; повинен вибрати вільний варіант відповіді.

4 бали – студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну дію, описує явища, процеси без пояснень причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтуються в поняттях, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.

6 балів – Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

8 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

10 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

12 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

14 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі

докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу.

16 балів – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

18 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

20 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

12. Рекомендована література.

1. Барабанов О. Н. Современные глобальные проблемы мировой политики / О. Н. Барабанов, С. С. Веселовский, В. А. Голицын ; ред. М. М. Лебедева. - М. : Аспект Пресс, 2009. - 255 с.
2. Бегма В. М. Оборонна політика України на початку XXI століття : аналітична доповідь / В. М. Бегма. - К. : НІСД, 2010. - 72 с.
3. Белоруссия и Украина: история и культура : ежегодник 2004 / ред. Б. Н. Флоря. - М. : НАУКА, 2005. - 422 с.
4. Бен-Гера М. Менеджмент державної політики: ключові гравці : переклад з англійської мови / М. Бен-Гера, Д. Саймон ; пер.: І. Чуприна, Т. Перепелиця. - К. : Центр адаптації державної служби до стандартів ЄС, 2009. - 143 с.

5. Власюк О. С. Український соціум / О. С. Власюк, В. С. Крисаченко, М. Т. Степико. - К. : Знання України, 2013. - 791 с.
6. Власюк, О. С. Система економічної безпеки держави / О. С. Власюк ; ред. А. І. Сухоруков. - К. : Видавничий дім "Стилос", 2010. - 684 с.
7. Воронцов С. Б. Проблеми та напрями реалізації експортного потенціалу паливно-енергетичного комплексу України : аналітична доповідь / С. Б. Воронцов, С. В. Бегун, А. А. Білуха, О. П. Кошарна ; ред. А. Ю. Сменковський. - наукове видання. - К. : НІСД, 2011. - 48 с.
8. Гальчинський А. С. Час національного пробудження : публіцистичне есе / А. С. Гальчинський. - К. : НІСД, 2004. - 148 с.
9. Глобальное конкурентное пространство / ред. О. Г. Белорус. - К. : КНЭУ, 2008. - 720 с.
10. Гор А. Земля у рівновазі: екологія і людський дух / А. Гор ; ред.: В. Вовк, С. Семенець, Т. Яхєєва. - К. : Інтелсфера, 2001. - 393 с.
11. Горбулін В. П. Системно-концептуальні засади стратегії національної безпеки України : / А. Б. Качинський. - К. : ДП "НВЦ "Євроатлантикінформ", 2007. - 592 с.
12. Горбулін В. П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. - К. : НІСД, 2011. - 285 с.
13. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства : методичні рекомендації. - К. : Агенство "Україна", 2013. - 179 с.
14. Державна регіональна політика України / ред. З. С. Варналія. - К. : НІСД, 2007. - 768 с.
15. Дотримання прав національних меншин в Україні / ред.: Л. Кудіна, С. Горобчишина, Ю. Тищенко. - К. : ГО "Молодіжна Альтернатива", 2011. - 155 с.
16. Екологічна та природно-техногенна безпека України: регіональний вимір загроз і ризиків : монографія / С. П. Іванюта. - К. : НІСД, 2012. - 305 с.
17. Євроінтеграційний розвиток фінансової системи України / ред. І. Я. Чугунов. - К. : Академія фінансового управління, 2009. - 470 с.
18. Єрмолаєв А. В. Перспективи взаємовідносин України і Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації : аналітична доповідь / А. В. Єрмолаєв. - К. : НІСД, 2011. - 72 с.
19. Єрмолаєв А. В. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні: громадянська активність як фактор і ресурс модернізації України / А. В. Єрмолаєв, М. І., Ставніичук, В. М. Яблонський. - К. : НІСД, 2013. - 65 с.
20. Журавський В. С. Становлення і розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми) / В. С. Журавський. - К. : Парламентське видавництво, 2002. - 340 с.
21. Здіорук С. І. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин : монографія / С. І. Здіорук, В. В. Бичек. - К. : НІСД, 2001. - 142 с.
22. Калюжний Р. А. Основи інформаційного права України : навч. посіб. / Р. А. Калюжний, В. М. Попович [и др.] ; ред.: М. Я. Швець, Р. А. Калюжний, П. В. Мельник. - 2-ге видання, перероблене і доповнене. - К. : Знання, 2009. - 414 с.
23. Конах В. К. Національний інформаційний простір України: проблеми формування та державного регулювання : аналітична доповідь / В. К. Конах. - К. : НІСД, 2014. - 76 с. - (Інформаційні стратегії ; вип. 2).
24. Конончук С. Г. Ідеологічне позиціонування політичних партій в Україні / С. Г. Конончук, О. А. Ярош. - К. : Агентство "Україна", 2013. - 51 с.
25. Кохан Г. В. Явище політичної корупції: теоретико-методологічний аналіз / Г. В. Кохан. - К. : НІСД, 2013. - 232 с.
26. Крисаченко В. С. Динаміка населення: популяційні, етнічні та глобальні виміри : монографія / В. С. Крисаченко. - К. : НІСД, 2005. - 368 с.

27. Крисенко Д. С. США на Близькому Сході межі XX-XXI століть: Іракський рахунок / Д. С. Крисенко. - К. : НАУ, 2011. - 206 с.
28. Мазуренко В. І. Облік зовнішньоекономічної діяльності підприємств / В. І. Мазуренко. - К. : ДКС центр, 2012. - 252 с.
29. Мазуренко В. І. Облік зовнішньоекономічної діяльності підприємств / В. І. Мазуренко. - К. : ДКЦ центр, 2013. - 348 с.
30. Макаренко Є. А. Міжнародна інформація: терміни і коментарі : навч. посібник / Є. А. Макаренко, М. М. Рижков, О. П. Кучмій, О. М. Фролова. - К. : Центр вільної преси, 2014. - 479 с.
31. Малиновська О. А. Мігранти, міграція та Українська держава: аналіз управління зовнішніми міграціями / О. А. Малиновська. - К. : Видавництво НАДУ, 2004. - 235 с.
32. Малиновська О. А. Перекази мігрантів з-за кордону: обсяги, канали, соціально-економічне значення: аналітична доповідь / О. А. Малиновська. - К. : НІСД, 2014. - 60 с.
33. Малиновська О. А. Трудова міграція: соціальні наслідки та шляхи реагування : аналітична доповідь / О. А. Малиновська. - наукове видання. - К. : НІСД, 2011. - 37 с.
34. Манжола В. А. Інтеграція України в європейські правові, політичні та економічні системи : монографія / В. А. Манжола, В. І. Муравйов, А. С. Філіпенко ; ред. Л. В. Губерський. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2007. - 319 с.
35. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України / ред. А. І. Сухорков. - К. : Національний інститут проблем міжнародної безпеки, 2003. - 64 с.
36. Методологічні аспекти оцінки стану військово-технічної політики та її складових : науково-методичне видання / В. В. Зубарєв, О. П. Кутовий. - К. : Інтертехнологія, 2009. - 204 с.
37. Моделі політичної комунікації: політичні партії та громадянське суспільство / ред. Ю. Тищенко [и др.]. - К. : Видавництво "Україна", 2010. - 147 с.
38. Національний конвент України щодо ЄС : рекомендації робочих груп 2013 / ред.: Ю. Тищенко, В. Лупацій. - 2013 : Агенство "Україна", 2013. - 88 с.
39. Незалежність України в глобалізованому світі: вектори XXI століття : зб. матеріалів міжнар. наук. конф. (Київ, 22 серп. 2011 р.): до 20-річчя незалежності України / упоряд.: Я. А. Жаліло, С. О. Янішевський. - К. : НІСД, 2011. - 192 с.
40. Новицький В. Є. Управління міжнародною економічною діяльністю : навч. посібник / В. Є. Новицький, Н. Є. Бойцун. - К. : Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2010. - 615 с.
41. Ожеван М. А. Інформаційні технології як фактор суспільних перетворень в Україні : збірник аналітичних доповідей / М. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк, Т. О. Ісакова. - К. : НІСД, 2011. - 68 с.
42. Офсетна політика держав в умовах глобалізації. Оцінки та прогнози : монографія / В. М. Бегма [и др.]. - К. : НІСД, 2011. - 352 с.
43. Парахонський Б. О. Актуальні виклики та загрози регіональній безпеці: висновки для України : аналітична доповідь / Б. О. Парахонський. - К. : НІСД, 2014. - 48 с.
44. Пасічник В. М. Національна ідея в контексті українсько-російських відносин / В. М. Пасічник. - Львів : СПОЛОМ, 2007. - 182 с.
45. Передумови та практики реалізації реформ на регіональному і місцевому рівнях / ред.: С. О. Біла, Я. А. Жаліло, О. В. Шевченко. - К. : НІСД, 2014. - 104 с. - (Регіональний розвиток ; вип. 2)
46. Політична ситуація в Україні: кризові тенденції та шляхи їх подолання (2007 р. - вересень 2008 р.) / ред. В. М. Яблонський. - К. : НІСД, 2009. - 107 с.
47. Помаранчева революція і нова влада / А. Гальчинський. - К. : Либідь, 2005. - 366 с.

48. Потапенко В. Г. Стратегічні пріоритети безпечного розвитку на засадах "зеленої економіки" / В. Г. Потапенко. - К. : НІСД, 2012. - 360 с.
49. Права людини в Україні - 2011. Доповідь правозахисних організацій / ред. Є.Ю. Захарова. - Х. : Права Людини, 2012
50. Председательство Российской Федерации в "Группе Восьми" в 2006 году / ред. С. Э. Приходько. - М. : GloWers, 2007. - 304 с.
51. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році : щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. - К. : НІСД, 2013. - 576 с.
52. Проблеми та пріоритети модернізації української культурної політики: аналітична доповідь / ред.: С. І. Здіорук, А. О. Астаф'єв. - К. : НІСД, 2014. - 68 с.
53. П'ятаченко, Г. О. Становлення та розвиток фінансів України: 1917-2003 / Г. О. П'ятаченко, Л. В. Кухарець. - К. : НДФІ, 2005. - 776 с.
54. Регіональна Україна : довідник. - К. : Геопринт, 2003. - 399 с.
55. Словник основних термінів у сфері боротьби з тероризмом : експериментальне видання / В. Ф. Антипенко, В. П. Варганов [и др.]. - К. : Служба безпеки України, 2006. - 144 с.
56. Соснін О. В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України : монографія / О. В. Соснін. - К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. - 572 с.
57. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України : метрополійні функції обласних центрів Західного регіону. Вип. 2 (100) / ред. В. С. Кравців. - Львів : НАН Україна. Ін-т регіональних досліджень, 2013. - 330 с.
58. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України : механізми взаємодії суб'єктів економічних відносин у транспортному просторі. Вип. 4 (102) / ред. В. С. Кравців. - Львів : НАН Україна. Ін-т регіональних досліджень, 2013. - 448 с.
59. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія / М. Т. Степико. - К. : НІСД, 2011. - 336 с.
60. Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти : зб. ст. за матер. міжнар. конф. / ред. О. Ф. Белов. - К. : "Сатсанга", 2001. - 222 с.
61. Традиции и инновации в современной России. Социологический анализ взаимодействия и динамики / ред. А. Б. Гофмана. - М. : РОССПЭН, 2008. - 543 с.
62. Турченко Г. Проект "Новоросія" 1764-2014 рр. Ювілей на крові / Г. Турченко, Ф. Турченко. - Запоріжжя : ЗНУ, 2015. - 115 с.
63. Украина XXI века - между Европой и Евразией : сборник аналитических докладов / ред. Я. А. Жалило. - К. : НІСД, 2013. - 117 с.
64. Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку : монографія / рук. роботи О. М. Гончаренко. - К. : НІСД, 1999. - 384 с.
65. Україна модерна: війна переможців і переможених. 13 (2) 2008 / ред. Я. Й. Грицак. - К. : Критика, 2008. - 383 с.
66. Українська політична нація: проблеми становлення : зб. наук. ст. / ред.: М. М. Розумного, М. Т. Степика. - К. : НІСД, 2012. - 384 с.
67. Фисун А. А. Демократия, неопатримониализм и глобальные трансформации / А. А. Фисун. - Х. : КОНСТАНТА, 2006. - 351 с.
68. Шаповал В. Н. Сравнительное конституционное право : учебное пособие / В. Н. Шаповал. - К. : Издательский дом "Княгиня Ольга", 2007. - 416 с.
69. Швед В. О. Близькосхідний регіон у сучасних стратегіях трансатлантичної спільноти : монографія / В. О. Швед. - К. : НІСД, 2006. - 242 с.
70. Щорічник СППРІ 2008. Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека / ред. Л. Шангіна. - Пер. з англ./Стокгольм. міжнар. інститут дослідження миру; Укр. центр екон. і політ. досліджень. - К. : Заповіт, 2009. - 520 с.

71. Яценко Л. Д. Екологічний складник національної безпеки: основні показники та способи їх досягнення: аналітична доповідь / Л. Д. Яценко . - К. : НІСД, 2014. - 52 с. - (Національна безпека ; вип. 7).